

most sem dolgoznak elég komolyan [az ügyön]. A kollektív gazdaság elnöke, Bartha nem mer éjszaka otthon maradni, felesége Magyarlapádon van a szüleinél, a gyerekei Vadveremben, és segítséget kért, hogy el tudja hagyni a falut, mert megfenyegették, hogy petróleummal leöntik, és felgyújtják a házát, vagy valamilyen módon úgyis megölik. Szükséges, hogy az illetékes szerveink alaposan elemezzék a faluban kialakult helyzetet, mert e probléma mögött egy ellenséges akció van, hogy mindenáron felbomlasszák a kollektív gazdaságot, és hogy gerjesszék a románok és magyarok közötti gyűlöletet.

A Párt Tájékoztatási [ügyosztályának] instruktora
Balogh A.

Közli Andreescu A.-Nastasă L.-Varga A. (szerk.): Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Maghiarii din România (1956-1968). Cluj-Napoca, CRDE, 2003, 236-237. p. (Az eredeti román nyelvű dokumentum lelőhelye: Arhivele Naționale Direcția Județeană Cluj, fond 13 - Comitetul Regional PCR Cluj, dosar 76/1956, 286-287. f.)

55.

Máthé János naplója

Magyarhermány, 1956. december 30.

A magyarországi robbanás hangjától a bukaresti zsarnokok is megijedtek. Kínos töprengések közben kényszerültek az évek óta ömlő ingyen javak nagy részéről lemondani. Megszüntették a búza, árpa, zab, kukorica, pityóka, széna, tej kényszer beszolgáltatását. (Lásd: *Előre* 1956. XII. 30. és 31-iki számok.)

Máthé János: Magyarhermány kronológiája 1944-1965. Budapest, Teleki László Alapítvány Könyvtára, K-3087/2005, 65. f.

56.

Jordáky Lajos naplója

Kolozsvár, 1956. december 31.

Másfél hónapig nem írtam semmit. Pedig ez a másfél hónap nagy történelmi horderejű dolgokat jelentett az emberiség, de különösen a magyarság történetében, továbbá társadalmi kérdések, főleg azonban a szocializmus történetében. Én magam mélyen megrendülten figyeltem mindent, ami ezekben a hetekben történt. Mint magyar és ember, mint magyar és szocialista minden idegszálammal átéltem a tragikus eseményeket. Milyen tragédia a szocializmus számára is, ami most történik. A nemzetközi viták jugoszláv és szovjet, német és lengyel, magyar és román, kínai és indiai, olasz és francia s a világ minden munkásmozgalmában új erjedést indítottak el. A következményei még beláthatatlanok. Az azonban bizonyos, hogy a sztálinizmus semmiképpen nem térhet vissza sem ideológiában, sem gyakorlatban. A sztálinizmus fenntartása vagy restaurálása csak veszélyt

jelenthet a nemzetközi munkásmozgalomra. Az államvédelmi hatóságok ismét teljes erővel sürgölődtek novemberben és decemberben körülöttem. A szomszédoknál jártak, egyetemen érdeklődtek, kétes és buta spicliktől kértek információkat s a diákokból minden áron azt akarták kivenni, hogy én lázítottam őket. (...⁸⁸). Milyen balgák és buták. A szocialisták között keresgélnek most is, nem látják ugyanakkor, hogy a tényleges veszélyt egyrészt a reakciók, másrészt az ő buta módszereik idézik fel.

Közli Molnár Gusztáv: Jordáky Lajos naplója. Medvetánc, 1988. 2–3. sz. 307–308. p.

57.

Az SZKP Központi Bizottság levele az RMP Központi Vezetőségéhez a szovjet tanácsadók Romániából való visszahívásáról

Moszkva, 1957. január 14.

A Román Munkáspárt Központi Vezetőségéhez

Kedves Elvtársak!

Véleményt szeretnénk váltani Önökkel arról, hogy hasznos-e, hogy a szovjet tanácsadók és más szakértők továbbra is az Önök országában maradjanak. Az országaink közötti együttműködés folyamatában állandósult a gyakorlat, hogy a Román Népköztársaságba hosszú távra szovjet tanácsadókat és szakértőket delegálnak annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak és átadják tapasztalatainkat a gazdaság- és a hadseregépítés terén. A romániai népi-demokratikus berendezkedés megteremtésének és fejlesztésének első éveiben ez a gyakorlat segítette a helyi káderek felkészítésében, és mi kötelességünknek tartottuk, hogy minden eszközzel hozzájáruljunk ehhez.

Jelenleg, amikor az Önök országa olyan képzett káderekkel rendelkezik, akik a szocializmus építésében jelentős tapasztalatra tettek szert, a szovjet tanácsadók folyamatos romániai tartózkodása véleményünk szerint már nem felel meg az ügy céljainak, és ezen a fajta együttműködésen a gyakorlat már túllépett. Ezen kívül maga a „szovjet tanácsadó” elnevezés sem felel meg annak a szerepnek, amelyet ők valójában ellátnak, és önkéntelenül is azt a téves vélekedést eredményezheti, hogy tanácsadói révén egy ország beleavatkozik egy másik ország belügyeibe. Figyelembe véve ezt a körülményt, több alkalommal is kifejtettük azt a véleményünket, hogy a szocialista államokban, beleértve az Önök országát is, ne legyenek SZSZKSZ-tanácsadók, és hogy, amennyiben nem lehet teljesen lemondani a jelenlétükről, érzékelhetően csökkentenünk kell a többi szovjet szakértő számát.

A népi demokratikus országokban tartózkodó szovjet tanácsadók kérdésében elfoglalt álláspontunkat ismét kifejtettük az SZSZKSZ kormányának a Szovjetunió és a többi szocialista országok közötti barátság és együttműködés folyamatos

⁸⁸ Kihagyás az eredetileg közölt szövegben.